

עין משפט
גור מוצה

סמ:

אלו דברים פרק ששי פסחים

מסורת הש"ס

ב א מ"י פיה חלמנת
ק"פ הלכה ד'
בא ב מ"י פ"ה מ"ה'
ק"פ הלכה ז' סמ
ע"פ רפ"ט:
בב ג מ"י פ"ה מ"ה'
מ"ה הלכה ז' סמ
ע"פ מ"ט ט"ע ח"ט י'
ש"ל פ"ק ו' ו' ט"ע י'
מ"י ר"ט פ"ק י'
בב ד מ"י פ"ה מ"ה'
ק"פ הלכה ז':
כד ה ו' ס' הלכה י':

רבינו הנאל

וכל שהיה נדחה לפסח
שי צבור עשה [בטומאה]
שנאמר איש איש כי היה
טמא לפני כו' איש אם
הוא טמא נדחה לפסח
שני ואין צבור אם טמאין
נרחין לפסח שני אלא
עושין הראשון בטומאה.
ומילתא דאיתא בצבור
איתיה ביחוד וליהיה
בצבור ליתיה נמי ביחוד.
ע"פ דאיתיה בצבור
דלאו כלתו ע"פ א"ר
אמרין ליה קומי מהולו
נפשיכו ועבדי פסח. וידי
נמי אמרין ליה קום מהול
ועבדי נמי פסח ואי לא
עבדי עניש כרת. וטומאה
דליה בצבור דאי צבור
טמאין אינון לא אמרין
ליה קומי מדר ע"פ א"ר
וטבולו ועבדו פסח אלא
עבדו בטומאה. וידי נמי
לא אמרין ליה קום מהול
ולא מדין עליה. כי כול
טביל לאו עבד לא מתיבין
כרת. איני רבלי מילתא
דליה בצבור ליתא ביחוד
והיה פסח שני דאין בצבור
פסח שני ואיתיה ביחוד.
וסריק רבא מאי טעמא
עבד יחיד פסח שני שמיים
רעבדו צבור בארשין ולא
עבד ביהויה. (א) צבור
נמי איבא לטימר הכי.
מתיבין יביל לא יתא
עניש כרת אם לא יעשה
פסח אלא טהור ומי שלא
היה בדרך חרקה ודמיש
לעשות הפסח ונצרתה
כתי קרא בהויה. על
טעמא שרין ושאר מילתא
מנין ח"ל איש. מתיבין
ליה למכתב והטהור שלא
היה בדרך חרקה וחיל
לעשות הפסח ונצרתה
איבא דרשיש ש"פ אפילו
טבילתו דאפסרי לאו
לחקויה נפשיהו ולא
מחייב עבדי ענישין כרת.
ויקיין מדקא פטרס
יקניו וטעמא שרין עניש
כרת משעינן מינה רעבדו
אין שומטין עליו. ומדריב
ליה לעשות שרין טומאה.
לית ליה להאי גתא
דכין ריבול למיכיליה פסח
בארותא האירגוה בשעת
שיטה טהור קרינן ביה.
דאי הכי למה ליה לאהדורי
לטהורין ומתיבין למא הכי
טהור הוא אלא אע"פ
דלא חיי האירגוה איבא
עליה חיובא אע"פ דליה
בציבור דהא אצטרי לית
ליה לטימר להי טבילי
עבדו פסח ואפי' הכי
איתיה ביחוד. והיה פ"ק
רבא הכי. ע"פ ר' עוליס קסבר
ר' אליעזר שומטין וזקיין
על טעמא שרין ש"ל שביע
ש"ל ליהוי כעב פסח
יאסאן אין מדין עליו
בשבת דסבר דהוא למה ליה
בר אכילה הוא. דמראויירא מתקן נפשיה ואכיל. ורבנן הוא דלא שבקי ליה נפשיה לחקויה ליהוי עליו. פתנ"ג כ"ל

אכילת פסחים לא מעבכא. פ"י כ"י האי גוונא שיש צידו
לתקן עמנו ואינו מתקן לא מעבכא אכל בטמא גמור
מעבכא דהוי דומיא דחולה חקן ולא כפירוש הקונטרס דפ"י דהא
דכתיב איש לפי אכלו היינו למצוה דהא לעיל (דף ס"ה) אוקימנא
ליה לעבד ומסקי כביד לולין (דף ע"ח):
מאש לפי אכלו דכתי' גברא דמזי
לאכילה: **האי מירוח** חיי ותיקני
הוא דלא איתקן. הקשה ריב"ז א"כ
אמאי אמר ר"א לעיל על שלם מל
עניש כרת הא מירוח חיי אלא דלא
איתקן ו"ל דשאני התם דמוסקר
מעשה נגופו ומשנין ליה שלם
לאולויו: **הלכה בר"ע.** הא
דלא פריץ הלכתא למשימא מפורש
(נ"פ ד' מיתות קטנה) (דף נ"א):
וצריכא דאי אשמעינן כו'.
אכ"ר ע"פ ר' יהודה עבד
צריכותא אמאי איתערין למיפק
במריהו כ"ר"ע דאי דא"ר עקיבא הוה
ליה לאכרזי. האיה דפרק שמי הלחם
(מנחות דף ט.) בני מצינו כהן גדול
דמסקין התם כלל א"ר עקיבא כו' (ז):
אבל מילא שנברתו עליה י"ג
בריתות אימא הנידחי.
תימה מה מועיל מה שנכתבו עליה
י"ג בריתות הא איכא קרא בנפי
נפשיה למכשירין דפ"י לעיל ונראה
לרש"י"א לפרש דאי לאו דפסק רב
יהודה כ"ר"ע גבי מילה ה"א דקב"ל
ליה בכל מקום כ"ר אליעזר וגבי פסח
דפסק כ"ר"ע היינו להחמיר מדרבנן
שלא יכו מכשירין דוחין שנת אכל גבי
מילה דנכתבו עליה י"ג בריתות לא:
לא

וכל שאילו ביחוד נדחה בציבור עבדי
בטומאה וכל מילתא דאיתא בציבור איתא
ביחוד וכל מילתא דאיתא ביחוד איתא בציבור
עיריות דאי כוליה ציבור ערלים ניבדו
אמרין להו קומי מהולו נפשיכו ועבדי
פסחא יחיד נמי אמרין ליה קום מהול ועבדי
פסחא ואי לא מהיל ועבדי (א) עניש כרת
טומאה דאי כוליה ציבורא טמאין ניבדו לא
מדינן עליהו אלא עבדי בטומאה יחיד נמי
פטרס א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרבא
והרי פסח שני דליתיה בציבור ואיתיה ביחוד
א"ל שאני התם דהא עבד ליה ציבורא
בראשון מיתבי י"בול לא יהא עניש כרת
אלא שרין טהור ושלא היה בדרך חרקה
ערל ובטמא שרין ושאר כל הטמאים מנין
ח"ל יהאיש מדקא מהדר אטמא שרין קסבר
אין שומטין וזקיין על טמא שרין דאי שומטין
וזקיין על טמא שרין ל"ל לאהדורי עליה
היינו טהור אלמא אע"ג דלא חיי (א) חיובא עליה
ואע"ג דליתיה בציבור איתיה ביחוד אלא
אמר רבא קסבר רבי אליעזר שומטין וזקיין
על טמא שרין והוא הדין אטמא מת בשביעי
שלו הוא לאמאי אכילה (א) אטמא פסחים לע"י
מעבכא א"ל רב אדא בר אבא לרבא א"כ
נמצא פסח שנשחט שלא לאוכליו א"ל שלא
לאוכליו לחולה ולזקן דלא חיי אבל האי
מירוח חיי תקוני הוא דלא מתקן: כלל אמר ר"ע וכו': אמר רב יהודה אמר
רב יהודה כ"ר"ע ותנן נמי גבי מילה כי האי גוונא כ"ל א"ר עקיבא כל מלאכה
שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת מילה שאי אפשר לעשותה
מע"ש דוחה את השבת ואמר רב יהודה אמר רב יהודה כ"ר"ע וצריכא דאי
אשמעינן גבי פסח התם (דהוא מכשירי) מוצה הוא דחו שבת משום דלא
נצרתו עליה שלש עשרה בריתות אבל מילה דנצרתו עליה שלש עשרה
בריתות אינה ליהוי ואי אשמעינן מילה התם הוא דמכשירי מוצה לא דחו
שבת דליכא כרת אבל פסח דאיכא כרת אימא ליהוי צריכא: **פתנ"ג** 'אימתי
מביא חגיגה עמו בזמן שהוא בא בחול בטהרה ובמועט * ובזמן שהוא
בא בשבת במרוכה ובטומאה אין מביאין עמו חגיגה חגיגה היתה באה
מן הצאן מן הבקר מן הכבשים ומן העזים מן הזכרים ומן הנקבות יונאכלת לשני
ימים ולילה אחד: **נ"ב** 'מאי תנא דקתני חגיגה תנא (א) הרכבתו והבאתו דלא דחי
שבת וקתני נמי חגיגה דלא דחיא שבת והכי קאמר אימתי מביאין עמו חגיגה
בזמן שהוא בא בחול בטהרה ובמועט א"ר אשי שמע מינה (א) חגיגת ארבעה עשר
לאו

וכל שצמיד נדחה כו'. והכי פירושא נדחה דר' אליעזר
(א) לא רמיא חיובא דפסח אטמא מת בשביעי שלו הואיל ולא חיי
ואע"פ רמיא חיובא ואע"ג דלא חיי ומשום דלא רמיא מצוה
הואה למצוה מילה דמצוה הואה כדי לעשות פסח לא רמיא אצטרי
שהרי מותרין לעשות בטומאה אע"פ
שיטלין ליהו דקסבר רבי אליעזר
אין שומטין וזקיין על יחיד טמא שרין
שלא טביל וף על פי שראוי לעבד וכן
על טמא מת שחל שביעי שלו להיות
נעבד הפסח שראוי נמי לעבד וטמא
שרין נקט משום דפלוגמא גביה הוא
בפ"י האשה (הקטן ז'): וכו' דקא סבר
אין שומטין וזקיין על היחד אלא
נדחה לשני על כרחיך ציבור עושין
בטומאה אס יצאו דכל שצמיד נדחה
ציבור עושין בטומאה דכתיב) איש איש
נדחה ואין ציבור נדחין אלמלא לא
רמיא מצוה הואה דפסח אצטרי
ומילתא דליתיה בציבור ליתיה ביחוד
דמצוה פסח יחד לכל ישראל נאמרה
אכל עריות דלא נדחה אלא ציבור
ולא הותרו לעשות פסח ערלים ואינו
כולהו ציבור ערלים אמרי' להו קומי
מהולו יחיד נמי אמרין ליה בחול קום
מהול והואה לציבור (א) לא אמרי' להו
קומי א"ו: יחיד נמי. לא רמיא
חובה עליה להיות וכו' דלא רמיא
עליה לא ניתנה שנת לדמות אלה.
אכל אי הוה סבירא ליה כמאן דלמך
שומטין וזקיין על טמא שרין כיון
דלא קרינא ביה איש נדחה לא הוה
קרינא נמי אין ציבור נדחין למישרינהו
לעשות בטומאה אלא אמרין להו
קומי א"ו ומדרמי' הואה אצטרי הוה
רמיא נמי יחיד כדי להמירו בצלילה
ודמיא שנת: **אמר ליה.** התם האי
דליתיה ביחוד משום דעבוד ציבור
בראשון הוא וחי לא עבוד ציבור
בראשון כיון ציבור ציבור זקיין דלא
הותרה טומאתו ויה ציבור וזקיין
טמאי ממיס אין עושין לא את הראשון
ולא את השני: **ערל וטמא שרין ושאר.**
הדומין לו כיון על טמאי טומאת ערב
שראיין ליתקן וכגון טמא מת שחל
שביעי שלו נעבד הפסח: **מדקא**
מיהדר אטמא שרין. לאיתוי מקרא
מירא שמע מינה סבירא ליה להאי
תנא אין שומטין וזקיין על טמא שרין
דאי סבירא ליה שומטין וזקיין עליו
למה לי לאהדורי עליה מקרא מירא
לחייביה ממילא הוא עומד ככרת
שהרי הוא כטהור גמור שראוי לעשות

(א) לתקן ע"ה: (ב) שנת
דף ק"ג. (ג) מנחת ע"ב
ז': ימות דף ט'. (ד) שבת
ק"ג. (ה) ה"א ופ"ה
ל"ג. (ו) ל"ג. (ז) ו' ומנחת
ז'. (ח) ו' ופ"ה ל"ג. (ט) ו' ופ"ה
דף ט"ג. (י) ו' ופ"ה ל"ג.
ד"ה בחולין (א) כ"ה מ"ט פ'
ו' ופ"ה ל"ג. (ב) ו' ופ"ה ל"ג.
מ"ט שנת ק"ג. ד"ה ותיקן
נמי יציב על קוסא ז'
ז"כ במחש דף מה. ד"ה
הלכתא וע"פ תוס' ויחיל ג'
ד"ה הלכה (א) ו' ופ"ה ל"ג.
ד"ה ל"ג נמי מתיבין
דלשמעין כול דוחי מאי
דחי שנת ק' כחבו תוס'
מנחות ע"פ ד"ה ל"ג
וע"פ תוס' סנהדרין ז':
ד"ה מנחה.

תורה אור השלם

1. והאיש אשר הוא
טהור וברדך לא יהיה
וחלל לעשות הפסח
ונצרתה הנפש הדואה
מעשיה כי שרין לא
הקריב בעבודו חטאו
ישא האיש הדואה:
מכ"ר ט ט

הגהות הב"ח

(א) נמי לא מהיל ועבדי
פסחא עניש כרת:
(ב) ס' פת"ג דלא חייא
רמיא חיובא ע"פ
(ג) ר"י ד"ה י"ב אצטרי
וכי' דלא רמיא וכו':
(ד) בא"ד והואה לצבור
דלא:

גליון הש"ס

פתנ"ג' ובזמן שהוא בא
בשבת עין ע"ז דף ג'
ע"ה תוס' ד"ה יב' נלמד:

מוסף רש"י

אכילת פסחים לא
מעבכא. כפרה עשינן
לרבות טהור. וצריכא
למימר במריהו הלכה
כ"ר"ע דמכשירין לא דחו
נצרתה פ"ה. דליכא כרת.
מילה טמאה לילכ כרת,
דקטן לאו כד עושין חול
ואצטרי לא מחייב עליה
כרת וכו'.

רבינו הנאל

אמר ר' עקיבא כל מלאכה
שאפשר לעשות מערב
שבת אינה דוחה את השבת
שיטה הואיל ואי אפשר
לעשותה מערב שבת דוחה
שבת בארבעה עשר יום
בין הערביים שחיתת פסח
דוחה השבת. וכן אמר
ר' עקיבא לעינין (מעיילת)
[מילה] הואיל ואי אפשר
למולו בערב שבת ותיבין
וביום השמיני מילה דוחה
שבת. ובתרווייהו אמר רב
יהודה אמר שמואל הלכה
כ"ר עקיבא. וצריכא דאי
אשמעינן גבי מילה [וכו']:
פתנ"ג' אימתי מביאין עמו
חגיגה. אקשינן מאן טמא
דקתני אימתי. ופרקינן

אידי דתנא הללו דאין דוחין השבת בעי למייתני נמי חגיגה דלא דחי שבת כוונתיה וכו' דכתי' למייתני חגיגה בתחילת וכו' ואימתי
כיון דתנן דחגיגת י"ד לא דחי ולא שבת ולא טומאה ש"פ דלאו חובה מראויירא היא. לפיכך אינה דוחה לא שבת ולא טומאה.

הא
כלל
פתנ"ג' כ"ל

(א) ובג"ה אכל נחלה וחי כילה ליעבד טמאין לא מדין ערליש מ"י אלא מתיבין הכי.